

Dret al joc i al descans

ALGUNS ACLARIMENTS DE PARTIDA

- ▶ Aquesta fitxa només recull una selecció d'informació provisional que considerem clau per al debat que volem generar en el foro. Es tracta d'informació provinent de diverses fonts i que tenen diferent abast (nivell local i més general, per tal de poder fer sempre que sigui possible un exercici comparatiu).
- ▶ Hem considerat que tant rellevant és la informació objectiva procedent de bases de dades diverses (fonts secundàries), com aquella altra més subjectiva aportada per professionals de la xarxa, infants i adolescents que aporten la seva visió sobre la realitat (fonts primàries). El diàleg entre aquests dos tipus d'informació pensem que ens ajudarà en l'exercici de comprensió i d'anàlisi de la realitat.
- ▶ Les fonts primàries d'informació creades ad hoc són: enquesta mitjançant formularis online i el propi espai de debat generat a partir del foro "Drets per fer possible la infància".
- ▶ Hem incorporat en la cerca d'informació la perspectiva de gènere i de la interseccionalitat (interrelació edat, classe social, ètnia, religió, identitat de gènere, discapacitat...), per defugir un tractament homogeneïtzador de la informació i per comprendre millor la complexitat de la realitat, les necessitats dels infants i les causes de desigualtat.
- ▶ No sempre hem trobat disponible informació sobre qüestions que consideràvem rellevants, la qual cosa pensem que hem de visibilitzar perquè aquesta absència d'informació ja és, en si mateixa, significativa.

BREUS APUNTS SOBRE DADES SOCIODEMOGRÀFIQUES PER CONTEXTUALITZAR

- ▶ Total població 0-18 anys a Badalona (2020): 45.828 (20,53% de la població total)
- ▶ Distribució per sexes: 51,92% nois | 48,07% noies
- ▶ Distribució territorial: quasi el 40% de població 0-18 anys es concentra als barris de Sant Roc, Artigues, La Salut i Llefià.
- ▶ Població 0-18 anys amb diversitat funcional (2020): 826 (65,49% nois i 34,50% noies).
- ▶ Població 0-17 anys procedent de l'estranger (2019): 1.040 persones. Quasi el 65% de població 0-18 anys de nacionalitat estrangera es concentra als barris de Sant Roc, Artigues, La Salut i Llefià.
- ▶ Índex dependència juvenil (2020): 25,4%
- ▶ Llars familiars que tenen algun menor de 16 anys (2011): 70,8%

MARC NORMATIU AUTONÒMIC (referències principals)

- ▶ Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies.
- ▶ Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. (Pacte per a la infància)

1. PRESENTACIÓ

1.1. Text literal de la Convenció sobre el dret: ARTICLE 31

L'infant té dret a l'esbarjo, al joc i a participar en les activitats artístiques i culturals

- 1. Els estats membres reconeixen el dret de l'infant al descans i a l'esplai, a lliurar-se al joc i a les activitats d'esbarjo adequades a la seva edat, i a participar lliurement en la vida cultural i les arts.*
- 2. Els estats membres han de respectar i promoure el dret de l'infant a participar plenament en la vida cultural i artística i han d'afavorir oportunitats de participació en activitats culturals, artístiques, recreatives i d'esplai.*

1.2. Definició del focus d'atenció posat en el Baròmetre:

- ▶ Hem considerat el concepte de lleure en un sentit ampli, posant l'èmfasi en la seva vessant educativa en diferents àmbits (socioeducatiu, artístic, esportiu...). Per tant, l'univers d'actors implicats en l'oferta d'activitats de lleure educatiu a la ciutat que hem tingut en compte és molt ampli.
- ▶ Entenem que el lleure educatiu s'ha de poder garantir, no només en els períodes de vacances, sinó durant tot l'any. Malgrat això, valorem que poder garantir oportunitats de participar a activitats de lleure és estratègic, sobretot en el període d'estiu, en el qual durant molt de temps s'atura la funció educadora i socialitzadora dels centres educatius.
- ▶ Partim de la idea de que el lleure educatiu ha de tenir la mateixa importància i consideració que l'educació formal i ser considerat com a promotor d'oportunitats educatives. De fet, el lleure educatiu és un factor promotor de l'èxit escolar i sovint actua com a compensador de les barreres existents en l'entorn de l'educació formal.
- ▶ Dos factors que han focalitzat la nostra atenció pel que fa a les oportunitats de lleure educatiu a la ciutat son l'accés a l'oferta d'activitats i l'orientació d'aquesta, sobretot, en el sentit de si és prou normalitzadora i integradora.

2. SELECCIÓ INICIAL D'INFORMACIÓ CLAU RECOLLIDA AL PANEL DE DADES ELABORAT (diferents fonts d'informació: sistemes d'indicadors, estudis, memòries, informes de serveis...)

2.1. Algunes dades clau:

▶ Dades referents a Badalona:

- **Informació (parcial) sobre l'oferta d'activitats d'estiu 2021:**
 - 1.818 infants i joves han participat a casals d'estiu organitzats per les entitats de l'àmbit socioeducatiu.
 - Ampliació de places i participants aquest estiu 2021, a partir del Programa "Estiu amb tu": 817 places de casals gratuïtes més (a banda de les que ofereixen les entitats ordinàriament), 573 infants + 177 adolescents i joves beneficiaris, 58 places de casal d'educació especial i 9 alumnes de necessitats educatives especials que han participat a casals ordinaris.
- **Informació facilitada per centres públics d'educació primària:** dels 32 consultats, responen 21, dels quals el 76% informa que en el seu equipament es van realitzar activitats d'estiu, amb una mitjana de 88 participants que podien ser o no alumnes del mateix centre.
- **Informació sobre l'oferta d'activitats organitzades per les biblioteques municipals:** 1.760 infants han participat durant l'any 2020.
- **Informació recollida en el marc del Projecte "Cercles del coneixement", desenvolupat per la TIAB a l'any 2018 sobre allò que fan i que voldrien fer en el temps lliure (1.035 nens i nenes de 7 a 12 anys):** En el temps de lleure expliquen que fan molt diverses activitats. Predomina el joc amb amics i a diferents espais (casa, parc, etc). La pràctica de l'esport (sobretot del fútbol) té un paper molt rellevant. Les noves tecnologies són un centre d'interès important, ja sigui com a pràctica o com a desig de disposar d'elles i gaudir-les. Alguns infants reclamen més temps de joc amb familiars.

▶ Altres dades rellevants:

- **Segons l'informe 2021 de dades a Catalunya sobre activitats notificades per entitats de lleure, associacions educatives juvenils, associacions de familiars, empreses i institucions (Direcció General de Joventut):**
 - 8.521 activitats i 441.521 participants.
 - Tipologia activitats: 5.678 casals de vacances, 1.031 acampades, 1.223 colònies, 475 rutes i 114 camps de treball.
 - Aportació de 1.150.000 euros en beques, de les quals s'han beneficiat 8.000 infants i joves.
- **Dades de l'estudi "Parlen els nens i nenes. El benestar subjectiu de la infància a Barcelona (Institut d'Infància de Bcn, 2017 i revisat 2019):** De la enquesta realitzada a 4.000 infants d'entre 10 i 12 anys, 5 de cada 10 nens i nenes expressen no estar prou satisfets amb la quantitat de temps lliure i de llibertat que tenen. Volen més temps per jugar i estar amb els amics i disposar de més autonomia (poder-se desplaçar sols pel barri i que les persones adultes confiïn més en les seves capacitats.
- **Informe 2019 "Dades clau d'infància i adolescència: una lectura de gènere (Institut d'Infància i Adolescència de Barcelona, 2020):**
 - Tant nens com nenes expressen que no estan prou satisfets amb la quantitat de temps lliure que tenen (52,7% no n'estan prou satisfets) i tampoc amb l'ús que en fan (40,0% poc satisfets). A més, ambdós coincideixen en què passen massa estona a l'escola.
 - En relació a l'activitat física i a l'esport, hi ha més nenes que nens que no fan exercici o que en fan de forma insuficient (14,7 % vs. 6,8 %) i, segons els esports que practiquen, s'observen patrons de gènere molt diferenciats, amb uns esports clarament masculinitzats, en un extrem el futbol (91% de nens-nois), i alguns de molt feminitzats (dansa i patinatge 93% de nenes-noies).

2.2. Informació rellevant no disponible:

- ▶ No disposem de dades sobre el conjunt de l'oferta d'activitats de lleure educatiu que es fan a la ciutat durant tot l'any (no només durant l'estiu), promogudes des dels diferents àmbits.
- ▶ Tampoc hem trobat dades sobre el grau de satisfacció que tenen els infants i adolescents que participen a activitats de lleure educatiu.

3. SELECCIÓ INICIAL D'INFORMACIÓ CLAU RECOLLIDA A PARTIR DE LA CONSULTA OBERTA (formularis online > veure apartat 4. Observacions)

3.1. Aportacions a partir de la consulta realitzada als professionals de la xarxa:

- ▶ **Sobre la pregunta: Quin percentatge aproximat d'infants i adolescents atesos al vostre servei/entitat teniu coneixement que participen regularment en activitats de lleure educatiu DURANT TOT EL CURS?** El 50% dels consultats opinen que molts pocs, un 26% que pocs i el 17% bastants. Només un 4% considera que molts i també només un 4% que tots/es. Un 1% informa que cap.
- ▶ **Sobre la pregunta: Quin percentatge aproximat d'infants i adolescents atesos al vostre servei/entitat teniu coneixement que participen regularment en activitats de lleure educatiu DURANT L'ESTIU?** El 35% dels consultats opinen que molt pocs, un 29% que pocs i el 25% que bastants. Només un 7% considera que molts i un 2% que tots/es. Un 2% informa que cap.
- ▶ **Sobre la pregunta: En quins àmbits/serveis realitzen, majoritàriament, les activitats de temps lliure els infants i adolescents que ateneu al vostre servei/entitat?**
 - Majoritàriament (53%) en l'àmbit socioeducatiu, però també de forma significativa en l'àmbit del lleure-esplai, educatiu (extraescolars) i esportiu.
 - Només un 8% fa referència a l'àmbit cultural i artístic, i un 2% al de les tecnologies de la informació.
- ▶ **Sobre la pregunta: Quins considereu que són els 2 principals motius que dificulten l'accés d'infants i adolescents a activitats de lleure educatiu (durant el curs i a l'estiu)?** El principal motiu que es valora és les dificultats econòmiques d'accés a l'oferta d'activitats existent (70%), seguit (amb la mateixa valoració, 43%) per una oferta insuficient d'activitats a la ciutat i la manca de consciència de les famílies sobre la importància del lleure en la vida i desenvolupament dels seus fills i filles
- ▶ **Valoració sobre el grau de cobertura d'aquest dret segons col·lectius:**

COL·LECTIU	GRAU COBERTURA		
	Alta	Mitja	Baixa
Població en general	39	78	16
Població amb diversitat funcional	4	46	81
Població en risc d'exclusió social	4	44	85

- ▶ **Valoració sobre si en la garantia d'aquest dret tenen les mateixes oportunitats les nenes/noies que els nens/nois: SÍ (58%) - NO (42%)**

3.2. Aportacions a partir de la consulta realitzada als infants i adolescents de 10 a 18 anys:

- ▶ **Quan es pregunta què és el que més acostumen a fer en el seu temps lliure?**
 - Les respostes reflecteixen en totes les edats i de forma molt majoritària que bona part de temps de lleure està associat a l'ús de pantalles (comunicar-se amb el mòbil, navegar per internet, tik tok, videojocs, veure sèries, etc.).
 - Les referència a activitats de lleure en família no són majoritàries i es concentren sobretot en les franges de menor edat.
 - La socialització és un aspecte important vinculada al temps de lleure. Crida l'atenció l'alt nombre de respostes que es refereixen a "quedar amb els amics", però sense especificar que fan quan queden.
 - La pràctica esportiva que s'assenyala en un nombre significatiu de respostes s'associa sobretot als nens i nois, i de forma majoritària té a veure preferentment amb el fútbol.

3.2. Aportacions a partir de la consulta realitzada als infants i adolescents de 10 a 18 anys:

- ▶ **Quan es pregunta què els hi agradaria fer en el seu temps lliure que no poden fer ara?**
 - Tot i que es constata que l'ús de pantalles ocupa una bona part del temps de lleure, s'expressa de forma majoritària el desig de dedicar encara més temps.
 - De forma molt generalitzada es fa referència al desig de relacionar-se amb altres infants i adolescents.
 - També s'apunta com a rellevant el grup de respostes que fan referència a poder estar més temps amb la família (franja d'edat més jove).
 - Crida molt l'atenció l'alt nombre de respostes que fan referència al desig de viatjar i de fer activitats d'oci fora de Badalona.
 - En les respostes del col·lectiu d'adolescents s'expressa de forma significativa el desig de poder gaudir de l'oci nocturn.
 - El grup de respostes que indica preferència a la pràctica esportiva, generalment està associada al fútbol i molt minoritàriament es fa esment a altres esports.
 - És minoritària la referència al desig de fer activitats culturals i artístiques.
 - Un percentatge significatiu dels infants i adolescents consultats responen que no saben a què els hi agradaria dedicar el seu temps lliure.

4. OBSERVACIONS

- **Han respost a la consulta adreçada als membres de la TIAB 133 professionals de serveis i entitats** de diferents àmbits (social, socioeducatiu, educatiu, salut, lleure, cultural i esportiu). Els 3 primers àmbits assenyalats és on es concentra un major nombre de respostes. El 44% d'aquests serveis i entitats realitzen una acció d'abast de ciutat i el 66% d'abast territorial.
- **A la consulta realitzada a infants i adolescents han participat 593, de 10 a 18 anys** (75% de la franja 10 a 13 anys i 25% de la franja de 14 a 18 anys. El 45% eren nenes/noies, el 49% nens/nois i un 5% sense especificar. Hi ha representativitat de tots el barris de la ciutat.